जनजन्मादि पु० जनस्य जनिमतो जन्मन आदिः। परमेश्वरे। "जननो जनजन्मादिः" विष्णुस०।

जनत् पु० जन–भावे अति। जनने जनद्वच्छब्दे दृश्यम्।

जनता स्त्री जनानां समूहः तल्। जनसमूहे अमरः। "आगामिनीं मृद्धिरे जनतास्तरूणाम्"। "विहिताञ्जलिर्जनतया दधती" माघः।

जनत्रा स्त्री जनान् त्रायते त्रै–क। जङ्गमकुशाम् "हारा०।

जनदेव पु० जनोदेव इव उपमितस०। नरदेवे नरश्रेष्ठे राजनि "जनको जनदेवस्तु मिथिलायां जनाधिपः" भा० प्रा० २।८अ०।

जनद्वत् पु० जनत् जननमस्त्यस्य मतुप् मस्य वः। जनन गुणयोगिनि वह्नौ "अग्नये तपस्वते जनद्वते पावकवते स्वाहा" ऐत० ब्रा० ७।८।

जनधा पु० जनं दधाति धा–क्विप्। जनपोषके वह्नौ स हि जनानां जठरस्थित्याद्यादेः पाचनेन रसवीर्यसम्पादनद्वारा पोषकः इति तस्य तथात्वम्" तैत्ति० ब्रा० ४।१।१।१।१।१। उद्दा०।

जनन न० जन–भावे ल्युट्। १उद्भवे २जन्मनि (स्वाहष्टो मनिवद्वशरीरग्रहणे) ३आविर्भावे च "यदैव पूर्वं जनने शरीरम्" कुमार०। दीक्षितस्य यज्ञादिषु प्रदीक्षादिसंस्कारभेदे दीक्षितस्य दीक्षारूपजन्मवत्त्वात् तथात्वम् "पुनर्वा एतदृत्विजो गर्भं कुर्वन्ति ये दीक्षयन्तीत्यादि" श्रुतेः। "मातुरग्रे ऽधिजननं द्वितीयं मौञ्जिबन्धने। तृतीयं यज्ञदीक्षायां द्विजस्य श्रुतिचोदनादिति" मनुः। आधारे ल्युट्। ५वंशे। जन–णिच्–भावे ल्युट्। ६उत्पादने। "अन्योऽन्यशोभाजननाद् बभूव" कुमार०। कर्त्तरि ल्यु। ७उत्पादके त्रि० "सोमापूषणा जनना रयीणां जनना दिवो जनना पृथिव्याः" ऋ० २।४०।१। ८परमेश्वरे पु० "जननो जनजन्मादिः" विष्णुस०।

जननाशौच न० जननमिमित्तमशौचम्। प्रसवनिमित्ताशौचे अशौचशब्दे ४८६पृ० दृश्यम्।

जननि स्त्री–जन अनि। जनीनामगन्धद्रव्ये शब्दरत्ना०।

जननी स्त्री जनयति जन–णिच्–अनि जन–अपादाने अनि वा, ङीप्। १मातरि "जनन्यां संस्थितायान्तु समं सर्वे सहोदराः। भजेरन् मातरं तिस्रः समिन्यश्च समाभयः" मनुः। २दयायां मेदि० ३जनीनामगन्धद्रव्ये ४चर्मचटिकायां शब्दर० ५बुधिरायां गन्धच० ६कटुवायां ७मञ्जिष्ठायाम ८व्यवहारके च राजनि०। ९उत्पादकस्त्रीमात्रे "वदामस्ते किं वा जननि! वयसश्चैर्जडधियः" कालीस्तवः "बीजप्ररोहजननीं ज्वलनः करोति" रघुः। "मासेन स्त्रीजननी" विष्णुसू०। १०जटामांस्यां राजनि०।

जनपद पु० जनाः पद्यन्ते गच्छन्ति यत्र पद–आधारे घ। देशे। अमरः। "कुलानि जातीः श्रेणीश्च गणान् जनपदानपि" याज्ञव०। जनपदभेदाश्च भा० भी० ९अ० दर्शिता यथा

"अतऊर्ध्वं जनपदानिबोध गदतो मम। तत्रेमे कुरुपाञ्चालाः शाल्वा मात्स्यजाङ्गलाः। शूरसेनाः पुलिन्दाश्च बोधा मालास्तथैव च। मत्स्याः कुशट्टाः कौशल्याः कुन्तयः काशिकोशलाः। चेदिमत्स्यकरूषाश्च भोजाः सिन्धुपुलिन्दकाः। उत्तमार्णा दशार्णाश्च मेकलोत्कलैः सह। पाञ्चालाः कोशलाश्चैव नैकपृष्ठा युगन्धराः। बोधा मद्राः कलिङ्गाश्च काशयोऽपरकाशयः। जठराः कुकुराश्चैव सदशार्णाश्च भारत"। कुन्तयोऽवन्तयश्चैव तथैवापरकुन्तयः। गोमन्ता मल्लकाः पाण्ड्याः विदर्भानूपवाहिकाः। अश्मकाः पांशुराष्ट्राश्च गोपराष्ट्राः करीतयः। अधिराज्यं कुशट्टाश्च मल्लराष्ट्रञ्च केरलाः। वारवाशग्रामवाहाश्च वक्रा वक्रातयः शकाः। विदेहा मगधाः कच्छा मलया विजयास्तथा। अङ्गा वङ्गाः कलिङ्गाश्च यक्ष्मोमान एव च। मल्लाः सुदेष्णाः प्रह्लादा माहिषाः शशकास्तथा। वाह्लीका वाटधानाश्च आभीराः कालतोयकाः। अपरान्ताः परान्ताश्च प्रकण्वाश्चर्मखण्डकाः। अटवीशिखराश्चैव मेरुभूताश्च मारिष!। उपावृत्तानुपावृत्ताश्च सुराष्ट्राः केकयास्तथा। कुट्टाः परान्ता माहेयाः कच्छाः सास्तकुनिष्कुटाः। अन्ध्राश्च बहवो राजन्नन्तगिर्य्यास्तथैव च। बहिर्गिर्य्यङ्गमलदा मागधा मालभ्भटाः। मल्लोत्तराः प्राग्ज्योतिषा भार्गवाश्च जनाधिप!। पुण्ड्रा भागाः किराताश्च सुदेष्णा यामुनास्तथा। शका निषादनिषधास्तथैवानर्त्तनैर्ऋताः। दुर्गलाः प्रतिमत्स्याश्च कुन्तलाः कुशलास्तथा। तीरग्रहाः शूरसेना ईलिकाः कन्यकागणाः। तिलभारा मसीराश्च मधुमन्ताः सुकन्दुकाः। काश्मीराः सिन्धुसौवीरा गान्धारा दर्शकास्तथा। अभीसारा उलूताश्च शैवाला गह्विकास्तथा। दर्वीचरा नवादर्वा वातजामरयोरगाः। वस्त्रपाश्च कौरव्य। सदामानः सुमल्लिकाः। वह्वा करीषका-